

2025
–
2026

Työ- kirja

Työhaun ja
urasuunnittelun opas
tekniikan, arkkitehtuurin
ja matemaattis-
luonnontieteellisten
alojen opiskelijoille

Työkirja 2025–2026

Osaaminen

4 Mitä sinä osaat?
- Apua osaamisen tunnistamiseen

7 Työ tekijäänsä opettaa

8 Oletko sinäkin kestävyysosaaja?

10 Kerää verkostoa ja tietoa valintojesi tueksi

Työnhaku

16 Työnhaku on tekniikkalaji
- Hyödynnä nämä vinkit

20 Näin rakennat toimivan CV:n

21 CV-esimerkit

24 Hakemuskirjeellä myyt osaamistasi

26 Mitä työhaastattelussa tapahtuu?

28 Kuinka toipua hylkäyksestä työhaussa?

Työelämä

34 Palkka-suositukset ja palkkaneuvottelut

37 Työsopimus ja työtodistus

39 TEKin juristit vastaavat usein kysyttyihin kysymyksiin

40 Opiskelija, tervetuloa joukkoomme!

41 Miksi liittyisin liittoon?

42 Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO

43 Yliopistojen ura- ja työelämäpalvelut

31. vuosikerta

Julkaisija
Tekniikan akateemiset TEK
Ratavartijankatu 2 A
00520 Helsinki
(09) 229 121 (vaihte)

Toimittajat
Sari Haataja-Helander,
Minni Hurme /
TEK urapalvelut

Ulkoasu ja taitto
Jenni Kiviniemi /
Aste Helsinki Oy

Kuvitukset
Hanna Malinen

Valokuvat

Helena Hagberg, Suvi-
Tuuli Kankaanpää, Teija
Soini, Getty Images

Kirjoittajat

Sari Haataja-Helander,
Owain Hopeaketo, Heini
Hult-Miekkavaara, Minni
Hurme, Tuunia Keränen,
Mari Koivisto, Markus
Lindholm, Satu Myller,
Katariina Rönqvist, Sari
Taukojärvi, Heidi Tomperi

Toimituksen yhteystiedot
Työkirja c/o TEK
Ratavartijankatu 2 A
00520 Helsinki
(09) 229 121 (vaihte)
tyokirja@tek.fi

www.tek.fi/
tyokirja
www.tek.fi/
workbook

ISSN 2814-8088

Paino
PunaMusta Oy

Painettu
Suomessa

Hiilineutraali
painotuote

Painos
8 000

Mukana matkallasi

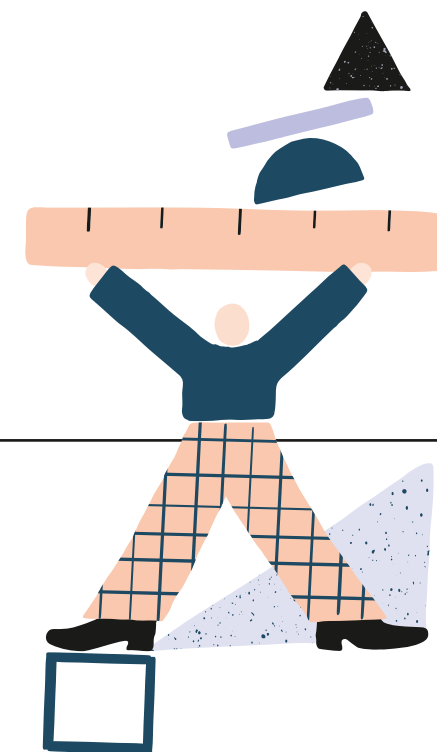
Me Tekniikan akateemiset TEKissä haluamme tukea sinua opintojesi aikana tarjoamalla näkökulmia sekä työkaluja oman tulevaisuutesi ja työurasi suunnitteluun. Työkirja 2025–2026 tarjoaa sinulle vinkkejä ja esimerkkejä työnhakuun, työhakemuksen kirjoittamiseen, CV:n laatimiseen ja työhaastatteluun valmistautumiseen.

Kerromme, miten voit tunnistaa osaamistasi, rakentaa ja hyödyntää verkostoja sekä hankkia tietoa kiinnostavista uramahdollisuuksista. Avaamme suosittelevien roolia työhaussa ja pohdimme, miten työnhakuun liittyviä negatiivisia tunteita voi käsitellä.

TEKin asiantuntijoiden artikkeleista saat apua mm. palkkaneuvotteluihin sekä työsopimuksen tarkistamiseen. Kerromme myös, miten me

Lisää hyödyllistä sisältöä sekä CV- ja hakemusesimerkkejä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi Työkirjan verkkosivuilla.
www.tek.fi/tyokirja

TEKissä vaikuttamme työelämään ja tuemme jäseniämme opintojen ja työuran eri vaiheissa. Voit lukea TEKin opiskelijajäsenyydestä sivulta 40.

Tekniikan, arkkitehtuurin ja matemaattis-luonnontieteellisten alojen opiskelijoille suunnatulla Työkirjalla on pitkät perinteet. TEK on julkaissut Työkirjaa jo yli 30 vuoden ajan. Työkirja on toteutettu yhteistyössä yliopistojen ura- ja työelämäpalvelujen kanssa.

Työkirja on kaksikielinen, englanninkieliseen Työkirjaan pääset kääntämällä julkaisun ympäri ja ylösalaisin. Toivomme sinulle iloa opintoihisi ja onnea työnhakuun!

Sari Haataja-Helander
TEK Urapalvelut

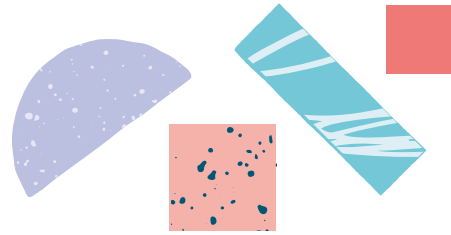
Kiitokset

Kiitos kaikille Työkirjan suunnittelussa ja toteutuksessa mukana olleille. Erityinen kiitos kaikille kirjoittajille ja haastatelluille sekä CV- ja hakemusesimerkeissä auttaneille! Lämmin kiitos Jenni ja Aste Helsinki sekä Hanna ja Napa Agency sekä Apropos Lingua. Kiitos TEKin viestintä, ja kiitos asiantuntemuksen jakamisesta TEKin urapalvelut, lakipalvelut, palkkaneuvonta ja tutkimus, tykki-tiimi sekä muut kollegat TEKissä. Kiitos myös yhteistyöstä yliopistojen ura- ja työelämäpalvelut ja KOKO-kassa.

Osaaminen

1. Osaamisen tunnistaminen on tärkeää urataito.
2. Oletko sinäkin kestävyysosaaja?
3. Etsi tietoa ja luo verkostoja valintojesi tueksi.

Mitä sinä osaat?

- Apua osaamisen tunnistamiseen

Joskus on hankala hahmottaa, mitä kaikkea omaan osaamiseen kuuluu. Osaamisen tunnistaminen on tärkeä taito, kun mietit suuntaa urallesi tai minkälaisiin työtehtäviin hakisit. Osaamisen selkeä sanoittaminen auttaa myös työnhaussa.

Osaamisen kehittyminen on jatkuva prosessi. Osaamisesi kehittyy opintojen aikana, kun syvennyt omaan opintoalaasi ja kaikille yhteisiin opintokokonaisuuksiin. Myös toimiminen osana korkeakoulu yhteisöä ja erilaisia ryhmiä kotimaassa tai kansainvälisestikin kerryttää osaamista.

Opintojen aikana saatat kerätä työkokemusta tai olla työharjoittelussa. Lopputyössä perehdyt valitsemaasi aihepiiriin, harjoittelet tutkimuksen tekemistä ja pääset syventymään valitsemaasi aiheeseen. Saatat päästä tekemään yhteistyötä yrityksen kanssa tai tarjoamaan työsi tuloksia myös toimeksiantajalle.

Vaikka taidot kehittyvät, voit tuntea itsesi monessa asiassa aloittelijaksi. Uran alkuvaiheessa tai alaa vaihtaessa joutuu väkisin sietämään aloittelijana olemisen epä mukavuutta. Uran alkuvaiheessa monilla kehittymishalu on

kova. Kehittymishalun lisäksi on hyvä kiinnittää huomiota kaikkiin niihin taitoihin, joita olet jo elämäsi aikana kerryttänyt.

Miten myydä omaa osaamista, jos työkokemusta on vähän?

Uran alkuvaiheessa työnhaku voi tuntua haastavalta, jos relevanttia työkokemusta on vasta vähän, ja töitä hakiessa tulisi kuitenkin myydä omaa osaamista. Muista, että sinulta löytyy jo monenlaista osaamista.

Työnhaussa voit kertoa työkokemukseen verrattavista mutta epävirallisemmista kokemuksista, kuten vapaaehtoistoista, harrastus- ja kerhotoiminnan aktiviteeteista sekä kursseista, projekteista ja luottamustoimista, joissa olet oppinut työelämässä hyödynnettäviä taitoja. Tällaisista kokemuksista kannattaa kertoa mahdollisimman konkreettisella tasolla, erityisesti jos niissä oppimasi taidot ovat sellaisia, joita tulevaisuudessa hyödyntäisit.

Työnhaussa ollessasi voit keskittyä kertomaan taidoistasi, joita olet jo oppinut sekä taidoistasi, jotka ovat kehittymässä.

Työnhaussa voit keskittyä kertomaan taidoistasi, joita olet jo oppinut sekä taidoistasi, jotka ovat kehittymässä. Voit myös korostaa motivaatiotasi sekä kykyäsi oppia, soveltaa ja ottaa haltuun asioita. Hyvä idea on etsiä mahdollisuuksia harjoitella taitoja käytännön projekteissa tai suorittaa sertifikaatteja tai kursseja, jotka todentavat taitojasi. Myös erilaiset harjoittelut tarjoavat mahdollisuuksia päästä soveltamaan opittua käytännössä ja oppimaan lisää.

Mitä jos tuntuu hankalalta uskoa omiin kykyihin?

Vahva itsekriittisyys tai huijariajatukset voivat haitata oman osaamisen tarkastelua ja uskoa omiin kykyihin. Huijarisyndroomasta kärsivä

kokee pärjäävänsä opinnoissa tai töissä tuurilla eikä omilla taidoillaan. Myös itsensä vertailu muihin voi lisätä oman osaamisen aliarviointia. Vertailu on meille luontaista ja se voi buustata kehitymisintoa, mutta myös heikentää ammatillista itsetuntoamme.

Huijariajatuksiin voi auttaa, että pyrkii tiedostamaan kriittisyytensä sekä yrittää hahmottaa osaamistaan ja onnistumisiaan ulkopuolisen silmin. Osaamisen tunnistaminen vaatii reflektointia ja syventymistä itsen, mutta sitä ei tarvitse eikä kannata tehdä ihan yksin, sillä muiden kanssa keskusteleminen ja heiltä palautteen saaminen voivat rikastuttaa omaa käsitystä omasta osaamisesta.

Miten tunnistaa osaamista?

Seuraavassa on jaoteltu joitakin osaamisen osa-alueita. Pyri tunnistamaan oman osaamisesi eri puolia vastaamalla pohdintakysymyksiin. Voit myös kysyä muilta ihmisiltä, millaista eri osa-alueisiin liittyvää osaamista sinulla heidän mielestään on.

1 Substanssiosaaminen

Substanssiosaamistasi ovat ne tietosi, taitosi ja kokemuksesi, jotka liittyvät läheisesti opintoalaasi tai erityiseen asiantuntemukseesi. Omaan alaasi liittyvää teoretietoa, erityistaitoja, teknistä osaamista ja asiantuntemusta saat kerrytettyä koulutuksen, harjoittelemisen ja käytännön kokemusten kautta. Substanssiosaaminen on keskiössä hoitaessasi alaasi liittyviä työtehtäviä.

Pohdittavaksi

Millaisia tietoja ja taitoja olet oppinut suorittamillasi kursseilla tai työharjoitteluissa?

Pohdittavaksi

Millaisista taidoista on ollut hyötyä työtehtäviesi tai opintojesi suorittamisessa?

2 Yleiset työelämätaidot

Yleiset työelämätaidot eivät liity tiettyyn alaan, vaan ne ovat laaja-alaisia eri tilanteissa ja tehtävissä hyödynnettäviä taitoja. Työelämässä tarvitset yleisiä työelämätaitoja, sillä niiden avulla voit hyödyntää spesifiä osaamistasi. Työelämätaitoihin voidaan lukea omaan toimintaan liittyviä taitoja (kuten itsensä johtaminen, itsesääntely ja oppimiskyky), muiden kanssa toimimiseen liittyviä taitoja (kuten kommunikointi-, neuvottelu- ja verkostoitumistaidot) sekä metodologisia taitoja, (kuten analysointi-, ongelmanratkaisu- ja päätöksentekotaidot).

3 Kontekstuaalinen osaaminen

Kontekstuaalinen osaaminen on ymmärrystä työympäristön toimintatavoista ja rakenteista sekä ihmisten linkittymisestä toisiinsa. Rakenteiden ja linkkien ymmärrys edesauttaa oman osaamisen hyödyntämistä. Tähän liittyvää osaamistasi on esimerkiksi tietosi siitä, miten työpaikalla toimitaan, keneltä voit pyytää apua ja kuinka voit hyödyntää yhteistyötä. Myös oman verkoston tuntemus on osaamista.

Pohdittavaksi

Millaisen sidosryhmien kanssa olet tekemisissä ja millaista osaamista ja yhteistyötä niissä on?

Pohdittavaksi

Millainen työskentely on sinulle luontaista, helppoa ja mielekästä?

4 Persoonallisuus ja luontaiset vahvuudet

Persoonallisuutesi ja luontaiset vahvuutesi vaikuttavat siihen, miten käytät taitojasi ja mitä haluat oppia lisää. Ihmiset ovat erilaisia ja eri vahvuuksista on hyötyä erilaisissa tehtävissä. Persoonallisuudenpiirteet ja vahvuudet voivat ilmetä eri tilanteissa eri tavoin. Sinulla on omat yksilölliset piirteesi ja luontaiset vahvuutesi, joita voit hyödyntää työelämässä.

Työ tekijäänsä opettaa

Kesätyöt, työharjoittelu, työskentely opintojen ohella, opintoihin kuuluvat projektit tai opinnäyteyhteistyö antavat kaikki arvokasta kokemusta matkalla oman alasi asiantuntijaksi.

TEKin vuoden 2023 opiskelijatutkimukseen vastanneista vähän yli puolet oli ollut töissä lukuvuoden aikana. Kandidatinvaiheen opiskelijat tekivät maisteriopiskelijoita vähemmän oman alan töitä ja työskentelyviikkojakin kertyi vähemmän. Maisterivaiheen opiskelijoista valtaosa piti lukuvuoden aikaista työtä hyödyllisenä omien uratavoitteidensa näkökulmasta. Palkan lisäksi tärkeäksi koettiin mahdollisuus edistää omia uratavoitteita ja kehittää omaa osaamista.

Opinnäyteyhteistyöt

TEKin Graduate Survey toteutetaan suomalaisista yliopistoista diplomi-insinööriksi tai arkkitehdiksi valmistuville. Vuoden 2023 kyselyn tulokset kertovat, että 60 % kaikista vastanneista oli tehnyt lopputyönsä yhteistyössä yliopiston ulkopuolisen organisaation, tyypillisesti yksityisen yrityksen, kanssa. Vastaajista 20 % teki lopputyönsä ilman yhteistyörakennetta.

60%

oli tehnyt lopputyönsä yhteistyössä yliopiston ulkopuolisen organisaation kanssa.

Kaikista vastanneista 47 % sai lopputöistä kuukausi- tai tuntipalkkaa, 15 % sai stipendin ja 20 % ei saanut ylimääräistä rahoitusta tai korvausta lopputyön tekemisestä. Osuudet vaihtelevat hieman eri koulutusten välillä.

Valmistuneista 79 % ilmoitti, että heillä joko on jo työpaikka tai on tiedossa, mihin he valmistumisensa jälkeen työllistyvät. Vastaajista 18 % oli työllistynyt työnantajalle, johon heillä ei ollut aiempaa suhdetta opintojen aikaisen työskentelyn tai lopputyön kautta. Yleisimmin työ oli löytynyt julkisen työpaikkailmoituksen kautta, toiseksi yleisimmin omien verkostojen kautta.

Aina oma aktiivisuus työhaussa ei tuota toivottua lopputulosta tai yhteistyökumppania opinnäytetyölle ei vaan löydy. Myös taloustilanne ja muutokset työmarkkinoilla voivat heijastua kesätyö- ja harjoittelupaikkojen sekä opinnäytetyöpaikkojen tarjontaan.

Työkokemuksen rinnalla onkin hyvä tarkastella omaa osaamista laajemmin ja huomioida myös opinnoissa, vapaa-aikana, harrastuksissa tai luottamustehtävissä kertynyttä kokemusta. Kokemuksen näkyväksi tekemisessä auttavat konkreettiset esimerkit omasta toiminnasta, rooleista ja vastuista sekä onnistumisista tai saaduista palautteista.

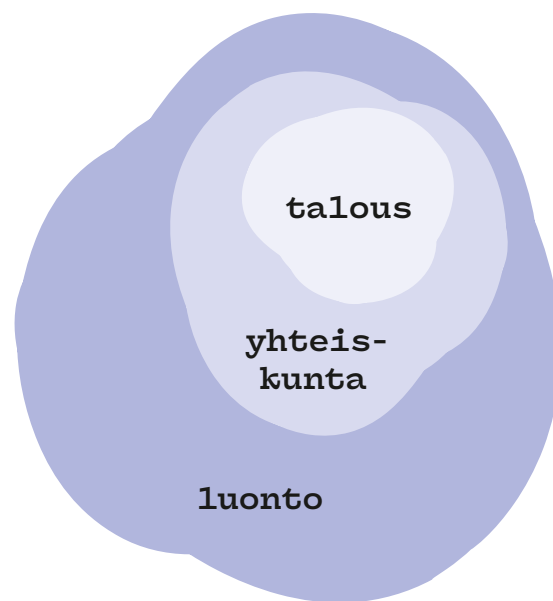
Tutustu TEKin tutkimustuloksiin tarkemmin:
www.tek.fi/tutkimus

79%

vastavalmistuneista tiesi, mihin he työllistyvät tai heillä oli jo työpaikka.

Oletko sinäkin kestävyysosaaja?

Työelämällä on tärkeä rooli globaalien ekososiaalisten kriisien ratkaisemisessa. Tuottavuuden ja tehokkuuden jatkuvan kasvun sijaan työn tulisi luoda hyvinvointia planetaaristen rajojen puitteissa. Meidän tulee arvioida osaamista, uria ja asiantuntijuutta kestävyysratkaisuja edistävistä näkökulmista.

Vihreää osaamista vai kestävyyskompetensseja – vai molempia?

Kestävyysmurrokseen tähtäävä kestävyyssiirtymä on jo käynnissä monilla sektoreilla, kuten energiatuotannossa, rakennusallalla, maataloudessa ja liikenteessä. Tavoitteena on sosiaalisesti kestävä, hiilineutraali ja luonnonresursseja kestävästi hyödyntävä yhteiskunta. Sen saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin laajaa yhteistyötä ja innovatiivisia ratkaisuja kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Kestävyys siirtymään tarvitaan entistä enemmän yhteistä vastuunkantoa.

Minkälaista osaamista tarvitsemme sekä oman opiskelualamme kestävyys siirtymään että laajempaan yhteiskunnalliseen kestävyysmurrokseen? Tarvitsemme sekä niin kutsuttua vihreää osaamista että kestävyyskompetensseja.

Mitä kestävyysosaaminen on?

Kestävyytieteessä kartoitetaan maapallolle mahtuvia hyvän elämän tulevaisuuskuvia ja hahmotellaan vaihtoehtoisia polkuja niihin pääsemiseksi. Tämä tehdään tutkimustiedon pohjalta ja yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Kestävyysosaamisen ytimessä on niin kutsuttu vahvan kestävyuden näkökulma, jossa sekä yhteiskunnalla että sen puitteissa toimivalla taloudella on ekologiset reunaehdot.

Kestävyytieteen periaatteita ja kestävyysosaamista tarvitaan opiskelualasta riippumatta. Sen kohteena ovat ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen, eli sosioekologisiin järjestelmiin liittyvät ilmiöt, ongelmat ja käytännöt – eli käytännössä mikä tahansa teknologian ala.

Heini Hult-Miekkavaara
Uraohjauksen asiantuntija,
Helsingin yliopisto

Tee kestävyysosaamisen-harjoitus
Työkirjan verkkosivuilla:
www.tek.fi/tyokalupakki

Kestävyyskompetensseja tarvitaan erityisesti yhteiskunnalliseen muutokseen tähtäävässä kestävyysmurroksessa.

Kestävyyskompetenssit

- Maailman tilaa muuttavat ja uusintavat kestävyyskompetenssit; toive uudesta yhteiskuntajärjestyksestä ja talousmallista
- Kompetenssit, jotka liittyvät ekososiaalisen sivistyksen arvopohjan omaksumiseen ja maailmakuvamme muuttumiseen
- Transformatiivinen ja elinikäinen oppiminen
- Sivistyskompetenssit (tiedot, ajattelu- ja toimintataidot, arvot ja asenteet, geneeriset akateemiset taidot)

Vihreätä osaamista tarvitaan erityisesti eri sektoreiden kestävyys siirtymissä.

Vihreä osaaminen

- Vihreä osaaminen vihreälle taloudelle; toive vihreästä kasvusta ja kestävästä kehityksestä
- Vihreisiin työpaikkoihin sopivat taidot ja osaaminen
- Osaaminen, jota tarvitaan uusilla, vihreillä aloilla ja sektoreilla
- Alakohtaiset taidot (esim. uudet energiamuodot, kestävä matkailu, uusintava maatalous jne.)

Vleisesti tunnistetut keskeisimmät kestävyyskompetenssit

1. **Systeeminen ajattelu:** Kyky lähestyä kestävyysongelmaa useasta näkökulmasta ja tunnistaa syy-seuraussuhteita ja riippuvuuksia.
2. **Tulevaisuusajattelu:** Vaihtoehtoisten tulevaisuusskenaarioiden hahmottaminen ja kyky tehdä tulevaisuuteen vaikuttavia päätöksiä epävarmoissa konteksteissa.
3. **Arvojen ja eettisyyden ajattelu:** Kyky punnita teknologian kehityksen hyviä ja huonoja puolia sen perusteella, miten ne vaikuttavat ihmisoikeuksiin tai ympäristöön, sekä kyky punnita omien päätösten ja toiminnan vaikutusta ympäristöön.
4. **Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot:** Kyky työskennellä monitieteisissä ja monialaisissa ryhmissä, edistää dialogia ja toimia yhteistyössä muutoksen aikaansaamiseksi.
5. **Strateginen ajattelu ja toimijuus:** Kyky hahmottaa kestävyystavoitteita, suunnitella toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi ja arvioida niiden vaikuttavuutta; kyky toimia aloitteellisesti ja yhdistää tietojen, taitojen ja arvojen soveltaminen aktiiviseksi vaikuttamiseksi ja poliittiseksi toimijuudeksi.

Kerää verkostoa ja tietoa valintojesi tueksi

Verkostonsi ovat ihmiset, joiden kanssa olet tekemisissä.

Heiltä voit saada tietoa erilaisista urapoluista ja työmahdollisuuksista. Myös tuntemattomat auttavat sinua yleensä mielellään, kun teet sen heille helpoksi.

Tieto auttaa sinua hahmottamaan, mitä voit urallasi tehdä ja millaisiin työpaikkoihin hakea.

Verkostoituminen on käytännössä sitä, että ihmiset ovat toistensa kanssa ja jakavat keskenään ajatuksia ja tietoa. Verkostoituminen on mahdollista läsnä tai virtuaalisesti.

Näin tiivistää TEKin uravalmentaja **Salli Joutsenoja**. Hän haluaa purkaa käsityksiä, että verkostoituminen on hämmäistä pyrkymistä tai muiden ihmisten hyväksikäyttöä.

Aloita tunnistamalla nykytilanne

Salli Joutsenoja kehottaa listaamaan ihmiset, jotka tunnet – aloita lähimmäisistäsi. Jos lista jää lyhyeksi, kaiva esiin apuvälineet.

– Ota puhelin käteen ja katso, kenen numerot olet tallentanut. Tai ketkä sinua seuraavat somessa, hän sanoo.

Kun lista on valmis, Joutsenoja kehottaa tekemään nämä kolme vaihetta:

Miten kynnystä verkostoitua voi madaltaa?

- **Auta.** Sen sijaan, että menet hakemaan hyötyä muista ihmisistä, mieti miten voit auttaa heitä. On helpompaa pyytää itsekin apua, kun on ensin auttanut tai tarjonnut omaa apuaan.
- **Tunnista oma osaamisesi.** Vaikka olisit juniorimpi kuin henkilö, jonka kanssa juttelet, on sinulla annettavaa. Ehkä tarjoat raikkaan näkökulman? Tai uskallat kysyä ne kysymykset, joita pitkän uran tehneet eivät kysy, mutta joiden kysymisestä hyötyvät kaikki.

1. Lajittele listan ihmiset pienempiin porukoihin, verkostokartaksi. Mieti missä tilanteissa kenenkin puoleen kannattaa kääntyä. Kuka voi auttaa sinua työnhaun eri vaiheissa? Keitä voit auttaa ja miten?
2. Lajittele ihmiset myös sen mukaan, mistä heidät tunnet: opiskeluista, töistä, harrastuksista, perhepiiristä...
3. Määrittele oma tarpeesi. Mihin asiaan tarvitset apua? Minkälaisia ihmisiä haluat verkostoosi lisää ja mistä löydät heidät? Kuka tuntee tällaisia ihmisiä, joita tarvitset?

Joutsenojan mukaan joskus oman verkoston kokoa ei tarvitse kasvattaa. Riittää, että tarkastelet nykyistä verkostoasi. Ehkä et ole tunnistanut verkostonsi potentiaalia? Esimerkiksi urheiluporukasta saattaa löytyä valokuvaharastaja, joka voi auttaa CV-kuvan ottamisessa.

Miten uusien ihmisten kanssa voi verkostoitua?

- **LinkedIn.** Se on varsinkin tietotyöläiselle relevantti työkalu. Koska LinkedIn on työelämään keskittyvä alusta, on yhteydenotto vieraisiinkin ihmisiin ura- ja työnhakukärjellä luontevaa.
- **Uudet ihmiset tutuista ympyröistä.** Jos tunnistat tarvitsevasi apua esimerkiksi opiskeluprojektiisi ja tiedät yliopistosi opetushenkilökunnasta löytyvän sopivan ihmisen, voisitko pyytää häntä kahville?
- **Oman verkostonsi verkostot.** Kaverin kaveria voi olla helpompi lähestyä kuin tuiki tuntematonta.
- **Vanhat tutut vuosien takaa,** joihin yhteydenpito on vain jäänyt. Ota rohkeasti yhteyttä. Pahin mitä voi tapahtua on, ettei hän vastaa.
- **Tilaisuudet,** kuten TEKin tai yliopiston tapahtumat. Mieti jo etukäteen joku asia tai teema, josta haluat jutella tai tieto, jonka haluat jakaa.

Jos yhteydenotto tuntemattomiin tuntuu hankalalta, Salli Joutsenoja kehottaa asettumaan tavallaan työrooliin. Yhteydenotto on työasia, joka pitää hoitaa.

Miksi verkostoituminen kannattaa?

- **Erotut työnhakijoiden mas-
sasta.** Verkostosi voivat vinkata sinusta työnantajalleen.
- **Saat tietoa mahdollisuuksista.** Verkostosi voivat vinkata työpaikoista, joihin ei ole avointa hakua. Yhteisistä keskusteluista voit saada myös ideoita tulevaisuut-
tasi varten.

Verkostoitumisen ei ole tar-
koitus uuvuttaa. Joutsenoja
muistuttaa, ettei sinun tar-
vitse pitää koko verkostoosi
yhteyttä koko ajan.

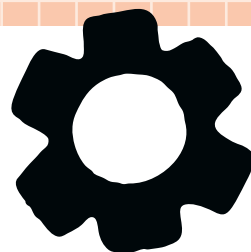
- Ota tavoitteeksesi,
että vaikka kerran kuussa
käyt tapahtumassa tai pyy-
dät hieman vieraampaa
verkostosi jäsentä
lounaalle.

Salli Joutsenoja
TEK:n uravalmentaja

Apua verkostosi kartoittamiseen
löydät Työkirjan verkkosivuilta:
www.tek.fi/verkostot

*Kun olet löytänyt
kiinnostavassa
tehtävässä
työskentelevän
ihmisen,
lähesty häntä.*

Kerää ideoita urallesi

Mitä enemmän sinulla on tietoa erilaisista ura-
mahdollisuuksista, sen valistuneempia valintoja
voit tehdä. Kaikista vaihtoehdoista on mahdo-
tonta tietää tai kerätä omakohtaista kokemusta.
Siksi kannattaa kysyä kokeneemmilta, kehottaa
TEK:n uravalmentaja **Satu Myller**.

Myller kannustaa miettimään minkälaisen
työtehtävän tai työpaikan haluaisit. Tunnetko
jonkun alalta? Tunteeko verkostosi? Ehkä löydät
sopivan henkilön somen kautta tai kuulet kiin-
nostavan firmaesittelyn kampuksesi tapahtu-
massa tai ainejärjestösi ekskursiolla.

Kun olet löytänyt kiinnostavassa tehtävässä
työskentelevän ihmisen, lähesty häntä esimer-
kiksi sähköpostilla tai somen yksityisviestillä.
Myllerin mukaan kannattaa korostaa, ettet hae
työpaikkaa vaan haluat tietoa urapolkusi tueksi.

- Tuo ilmi, että juuri kyseisen ihmisen ura ja
osaaminen kiinnostavat sinua ja tapaamiseen
riittää vartti. On hyvä tehdä tilanteesta helppo
haastateltavalle, hän sanoo.

Myller kehottaa lukemaan perustiedot
haastateltavan työpaikasta ennen tapaamista.
Näin haastatteluaikaa ei turhaan kulu yleisiin
asioihin, vaan pääset heti kysymään omat kysy-
myksesi.

- Kysy esimerkiksi, mitä sellaista hän tietää
nyt, josta olisi ollut hyötyä hänelle silloin kun
hän aloitti alalla, Myller sanoo.

Jos joku kieltäytyy jutteluhetkestä, siitä
ei kannata pahastua. Henkilöllä on toden-
näköisesti kiire, Myller muistuttaa.

- Haastattelun voi tehdä kaverin kanssa, jos
tuntemattoman ihmisen kanssa juttelu tuntuu
vaikealta, hän lisää.

Tapaamisen jälkeen kiitä ja kutsu tapaamasi
henkilö verkostoosi, esimerkiksi LinkedInissä.
Myllerin mukaan voit pitää häneen yhteyttä
myöhemminkin, mutta älä takerru - muutama
viesti vuodessa on sopivasti.

Ja jos joku joskus lähestyy sinua
ja haluaa jutella urastasi, muista
panna hyvä kiertämään.

Satu Myller
TEK:n uravalmentaja

Haastattele kiinnostavaa osaaajaa

*Informaatiohaastattelu on erinomainen tapa hankkia
tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista.
Voit etsiä henkilön, joka tekee mielestäsi kiinnostavaa
työtä tai työskentelee kiinnostavassa organisaatiossa,
ja pyytää mahdollisuutta lyhyeen keskusteluun hänen kanssaan.*

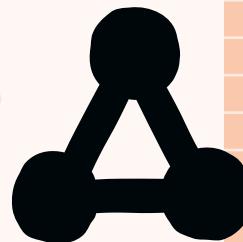
*Voit hyödyntää tietoa työnhaussa tai opintojesi ja oman urasi
suunnittelussa. Tieto voi auttaa sinua myös tekemään päätöksen
sinulle tarjotusta työtehtävästä. Informaatiohaastattelun
tarkoitus on siis kerätä tietoa, ei kysyä tai hakea töitä.*

Voit hyödyntää esimerkiksi
tällaisia kysymyksiä

- Miten päädyit tälle alalle
ja tähän työtehtävään?
- Millaisia vastuita ja
tehtäviä työhösi kuuluu?
- Miten tyypillinen työ-
päiväsi etenee?
- Millaista osaamista työsi
edellyttää?
- Mistä asioista pidät työs-
säsi ja työpaikassasi?
- Mitä vinkkejä antaisit
minulle, jos haluan
vastaaviin tehtäviin?
- Miten kehittäisit omaa
osaamistasi juuri nyt?

Pohdi haastattelun
jälkeen itseksesi

- Mikä haastateltavan työssä
tai organisaatiossa kiin-
nostaa tai innostaa sinua?
- Mikä puolestaan hänen
työssään tuntuu sinulle
vieraalta?
- Kaipaisitko vielä enemmän
tietoa kyseisestä työstä,
mistä löytäisit lisä-
tietoa?
- Mihin osaamiseen voisit
vielä opintojen aikana
kiinnittää huomiota?
- Minkälaisista muista tai-
doista voisi olla hyötyä
vastaavissa tehtävissä?
- Mitä muita ideoita sinulle
syntyi haastattelusta?

Työnhaku

1. Työnhaku on tekniikkalaji, jossa voit kehittyä.
2. Rakenna toimiva CV ja hakemus - katso esimerkit.
3. Opi käsittelemään pettymyksiä työnhaussa.

Työnhaku on tekniikkalaji

– hyödynnä nämä vinkit

Työnhaku on tekniikkalaji, jossa kehittyy harjoittelemalla.

Sinulta vaaditaan vaivannäköä, mutta vähän helpommalla pääset, kun hyödynnät apuvälineitä ja toimit fiksusti. Lähetettyjen hakemusten määrä ei korvaa niiden laatua. Kohdentamalla työnhakusi saat todennäköisemmin parempia tuloksia. Seuraavien vinkkien avulla sujuvoitat työnhakuasi.

Vinkki

Kun työpaikkailmoituksia on vähemmän, työmahdollisuuksia kannattaa etsiä oman verkoston kautta ja ottamalla yhteyttä suoraan työnantajiin.

Ymmärrä rekrytointimarkkinaa

Työhaussa kannattaa huomioida tietyt ajat, jolloin on tarjolla enemmän työpaikkoja. Kesätyöhaku on aikaistunut vuosi vuodelta ja kesätyöpaikkoja voi olla tarjolla jo loppusyksystä. Iso osa kesätyöpaikkoja avautuu yleensä haettavaksi tammi-helmikuussa.

Harmillisesti huonoina taloudellisina aikoina ensimmäisenä vähentyvät kesätyöpaikat. Siinä saattaa olla suuria eroja, millä alalla menee hyvin ja millä huonosti. Huonompina aikoina piilotyönhaku korostuu: kun työpaikkailmoituksia on vähemmän, työmahdollisuuksia kannattaa etsiä oman verkoston kautta ja ottamalla suoraan yhteyttä työnantajiin.

Fuksille hyvä työnhakutavoite on, että pääsee jonnekin töihin ja saa mahdollisuuden kerryttää kokemusta. Työkokemus itsessään on arvokasta ja lyhytkin työsuhde on jo hyvä alku.

Usein valtava määrä opiskelijoita hakee samoja kesätyöpaikkoja tunnetuissa suurissa yrityksissä. On viisasta kartoittaa myös pienempiä ja vähemmän tunnettuja työnantajia. Kesätyöhaussa ei kannata lannistua, vaikka kisa työpaikoista on kovaa. Työnhaku voi olla turhauttavaa ja vaatia lukuisia toistoja.

Työnhakuun kannattaa kuitenkin nähdä vaivaa. Monet tekniikan alojen opiskelijat saavat lopputyöpaikkansa työnantajalta, jolle ovat aiemmin työskennelleet tai johon heillä on jo jokin aiempi yhteys. Moni saa myös ensimmäisen valmistumisen jälkeisen työnsä samalta työnantajalta, jolle opiskeluaikana tekee lopputyönsä.

Aanalysoi työpaikkailmoituksia

Jos haet töitä vastaamalla työpaikkailmoituksiin, muista perehtyä huolellisesti ilmoituksen sisältöön. Sinun kannattaa hakea tehtäviä, joita oikeasti haluat, ja joihin sinulla on soveltuvaa osaamista. Kaikkea ei kuitenkaan tarvitse osata!

Rekrytoijat saattavat silmäillä työnhakudokumentit nopeasti läpi. Jos dokumenteissasi oikein mikään ei sovi ilmoituksessa mainittuun tehtävänkuvaukseen, rekrytoija saattaa siirtyä seuraavaan hakijaan. Olennaista onkin tunnistaa työtehtäviä, joihin sinulla on annettavaa ja kertoa tehtävänkuvaukseen sopivista taidoistasi työnhakudokumenteissasi.

Pane itsellesi muistiin, mitä paikkoja olet hakenut ja milloin, etenkin jos haet monia työpaikkoja samaan aikaan. Myös työpaikkailmoitukset kannattaa ottaa itselleen talteen, sillä ne saattavat kadota verkkosivuilta hakujen edetessä. Rekrytoijat arvostavat sitä, että muistat, mitä tehtävää olet hakenut. On myös okei hakea uudestaan työnantajalle, jolle ei joskus aiemmin ole tullut valituksi.

Hyödynnä Työkirjan verkkosivujen Hakemusapuria työhakemuksen laatimisessa: www.tek.fi/tyokalupakki

I ee suoria yhteydenottoja ja tapaa työnantajia

Työpaikan voi saada oman verkostonsa avulla tai ottamalla suoraan yhteyttä työnantajaan. Verkostoissa liikkuu ammatillisesti kiinnostavaa tietoa sekä vinkkejä työmahdollisuuksista. Omaa ammatillista verkostoa voi kasvattaa LinkedInin avulla tai tapaamalla ihmisiä. Opiskelija voi tavata työnantajia ja alumneja erilaisissa tapahtumissa.

Oppilaitokset ja tietyt yritykset järjestävät syksyisin ja talvisin paljon opiskelijoille suunnattuja rekrytointitapahtumia ja -messuja. Rekrytointimessuilla et välttämättä saa suoraan työtarjousta, mutta saat vähintään mahdollisuuden esittäytyä, myydä osaamistasi ja kertoa millaiset työmahdollisuudet kiinnostavat sinua. Tapahtumiin kannattaakin valmistautua etukäteen. Koska aikaa on rajatusti, voit selvittää ennakkoon, mitkä työnantajat ovat tapahtumassa mukana ja päättää, kenen kanssa haluat ainakin ehtiä keskustella.

Tapahtumien lisäksi voit lähestyä kiinnostavaa työnantajaa verkossa. Voit lähettää huolellisesti laaditun avoimen hakemuksen tai ottaa yhteyttä kiinnostavan työnantajan edustajaan, kuten rekrytoijaan tai tietyn tiimin vetäjään kysyäksesi ja keskustellaksesi lisää työmahdollisuuksista.

Vinkki

Rekrytointitapahtumiin voi osallistua esimerkiksi kampuksilla, irtityksissä ja messukeskuksissa sekä virtuaalisesti. Hyviä paikkoja kohdata irtityksien edustajia ovat myös excursiot, vierailijaluennot sekä oman killan, ainejärjestön ja ammattijärjestön tapahtumat.

Vinkki

Monet opiskelijat hakevat töihin vain tunnettuihin suuriin irtityksiin. On viisasta kartoittaa myös pienempiä ja vähemmän tunnettuja työnantajia. Fuksille hyvä työnhakutavoite on, että pääsee jonnekin töihin: lyhytkin työsuhte on jo hyvä alku.

H yödynnä tekoälyä

Tekoäly voi auttaa sinua usealla tavalla työhaussa, mutta sen käytössä on hyvä soveltaa myös omaa älyä ja malttia. Tekoälystä saat tukea työnhakuun liittyvässä analysoinnissa ja asioiden sanoittamisessa. Kokeile tekoälyä esimerkiksi, kun pohdit, mihin hakisit töihin, miten osaamisesi suhteutuu haettavan tehtävän vaatimukseen, tai miten kuvailisit osaamistasi.

Tekoäly voi auttaa hakemuksen tekemisessä. Omasta hakemuksesta kannattaa kirjoittaa itse jonkinlainen pohja ja pyytää tekoälyä hiomaan sitä paremmaksi. Työnantajat huomaavat suoraan tekoälyn kynästä tulleet tekstit, joten pelkän tekoälyn tekemää hakemusta ei kannata käyttää. Varmista, että voit seistä tekoälynkin tekemien kuvausten takana. Tekoälyn avulla voit myös kääntää hakemuksesi toiselle kielelle. Käännöskin on hyvä tarkistaa itse ennen hakemuksen lähettämistä. Huomaa, ettet jätä tietoturvasyistä henkilökohtaisia tietojasi tekoälysovelluksiin.

Organisaatiot saattavat käyttää rekrytoinneissa hakijoiden seurantarjestelmiä, Applicant Tracking Systems (ATS). Tämän vuoksi CV kannattaa tehdä ATS-ystävälliseksi ja varmistaa, että haettavan työpaikan kannalta olennaiset avainsanat tulevat siinä mainituiksi. Avainsanat ovat yleensä taitoja, joita hakijalta odotetaan ja niistä mainitaan usein työpaikkailmoituksessa. Suomen pienessä työmarkkinassa ATS:n käyttö ei toistaiseksi ole levinnyt kaikkialle ja on myös paljon toimijoita, jotka käyvät läpi hakijoita ilman ATS:n apua.

I aadi LinkedIn-profiili

LinkedIn-profiilin avulla olet kätevästi rekrytoijien löydettävissä 24/7, myös silloin kun työntekijää ei haeta avoimesti ilmoituksella. Kaikkia avoimia tehtäviä ei julkaista näkyville, vaan organisaatiot saattavat etsiä tekijöitä suoraan keinoin, tyypillisesti LinkedInissä. Joskus rekrytoijat etsivät junior-tasonkin osaajia suoraan keinoin.

Luomalla ja täyttämällä LinkedIn-profiilin huolellisesti, voit edesauttaa löydetyksi tulemistäsi. LinkedIn-profiiliin saat syötettyä CV:tä ja hakemuskirjeitä laajemmin tietoa osaamisestasi ja kiinnostuksistasi. Halutessasi voit lisätä työnhakudokumentteihisi linkin LinkedIn-profiiliisi. Joskus LinkedInin ja muiden kaupallisten työnhakupalveluiden ilmoituksissa työnhakijalla on käytössään helppo hakutapa ilman CV:tä, jolloin työpaikkaa voi hakea LinkedIn-profiililla.

Katso vinkit LinkedIn-profiilin päivittämiseen Työkirjan verkkosivuilta: www.tek.fi/linkedin-profiili

I uo portfolio

Visuaalisen alan osaajille, kuten esimerkiksi arkkitehtiopiskelijoille, verkkosivujen suunnittelijoille tai visuaalisille pelikehittäjille portfolio on tärkeä lisä työnhakudokumentteihin. Portfolion koostaminen kannattaa aloittaa jo ensimmäisenä opiskelu vuonna.

On olemassa palveluja, joihin on mahdollista rakentaa IT-ammattilaisen portfolio. Sen avulla voit näyttää työnantajalle, mitä osaat koodata, ja mitä ohjelmointikieliä käytät. Voit osoittaa, miten olet ratkaissut ongelmia ja millaisia ratkaisusi ovat olleet. Voit lisätä portfolioon myös tekemiäsi opiskeluprojekteja.

Apua portfolioon löydät Työkirjan verkkosivuilta: www.tek.fi/portfolio

Näin rakennat toimivan CV:n

CV:n avulla esittelet hakemaasi tehtävään sopivan osaamisesi ja kokemuksesi ja herätät työnantajan kiinnostuksen. Toimiva CV saa työnantajan ymmärtämään osaamisesi ja sopivuutesi työtehtävään. Tarkastele CV:tä rekrytoijan näkökulmasta. Pohdi, mitä kaikkea hänen olisi hyödyllistä tietää sinusta, jotta hän vakuuttuu sinun olevan sopiva valinta työtehtävään. Huomioi, että rekrytoija ei tiedä sinusta mitään. Kaikki jakamasi tieto vaikuttaa hänen päätöksiinsä.

Muokkaa CV:si niin, että siinä korostuu hake-masi tehtävän kannalta olennaiset kokemuksesi ja taitosi. CV ei ole staattinen ja muuttumaton dokumentti taustastasi, vaan muokattava esittely sinusta riippuen siitä, millaiseen tehtävään tai suuntaan olet hakeutumassa.

Mitä asioita CV:ssä kannattaa esitellä?

Uran alkuvaiheessa CV:ssä on hyvä esitellä siihen mennessä kertyneet työkokemukset. Vaikka sinulle ei vielä olisi kertynyt monia työkokemuksia, voit silti lisätä CV:seesi olennaisia asioita, kuten koulutustietoja, vapaaehtoistoita, luottamustoimia, harrastuksia, taitoja, suoritetun varusmies- tai siviilipalveluksen, suoritettut sertifikaatit tai kortit sekä tiedon suosittelevista, mikäli sinulla on sellaisia. Hyvä idea on myös esitellä seuraava tavoitteesi urallasi esimerkiksi kirjaamalla se osaksi tiivistelmää. Mitä enemmän työkokemusta saat, sitä tarkemmin sinun on valittava, mitä kokemuksia esittelet CV:ssäsi.

Kiinnitä huomiota siihen, missä järjestyksessä esität asioita. Olennaisimmat asiat kannattaa esittää CV:ssä ensimmäisenä. Esitä työkokemukset ja koulutukset käänteisessä kronologiassa järjestyksessä. Hyvä pituus opiskelijan tai vastavalmistuneen CV:lle on yksi tai kaksi sivua. Pääsääntöisesti työnhakudokumentit kannattaa kirjoittaa samalla kielellä, jolla työpaikkailmoitus on laadittu.

CV:ssä on hyvä olla ainakin:

- ☐ **Yhteystiedot:** Vähintään nimesi, sähköpostiosoitteesi ja puhelinnumerosi.
- ☐ **Otsikko:** Kerro tilanteesi ja esitele minkä alan osaaja olet tai haluaisit olla.
- ☐ **Tiivistelmä:** Lyhyt esittelysi, jonka voit räätälöidä haettavan tehtävän mukaan. Tuo esille osaamisesi, ammatillinen kiinnostuksesi ja tavoitteesi.
- ☐ **Koulutus:** Keskenäiset tai valmiit tutkintosi (tutkinnon nimi, oppilaitos, valmistumisvuosi, syventymiskohteet sekä muut opintokokonaisuudet, joita haluat korostaa).
- ☐ **Työkokemus:** Kertyneet työkokemuksesi (nimike, organisaatio, ajankohta, kesto) ja kuvaukset vastuistasi ja aikaansaannoksistasi.
- ☐ **Taidot:** Listaa taitosi (IT-aidot ja kielitaidot sekä ammatilliset ja yleiset työelämätaidot).

Seuraavilla sivuilla on CV-esimerkkejä. Lisää löydät Työkirjan verkkosivuilta: www.tek.fi/tyokalupakki

CV-esimerkki opintojen alkuvaiheeseen

GÖSTA VARMASUO
PROSESSITEKNIIKAN OPISKELIJA

PROFIILI

Olen toisen vuoden prosessitekniikan opiskelija Oulun yliopistosta. Etsin kesätöitä kemianteollisuuden yrityksistä. Minulla on aiempaa kokemusta teollisuuden varastoympäristössä työskentelystä ja asiakaspalvelusta. Vahvuuksiani ovat oma-aloitteisuus, aikaansaaminen ja oppimiskyky.

YHTEYSTIEDOT

- +358401234567
- gosta.varmasuo@email.com
- linkedin.com/in/gostavarmasuo
- Oulu

KOULUTUS

OULUN YLIOPISTO

- Prosessitekniikan kandidaattiopinnot, 2023–
- Tutkinnosta suoritettu 80/180 op
- Myöhemmin opinnoissani tavoitteenani on suuntautua kemiantekniikkaan

KOKKOLAN SUOMALAINEN LUKIO

- Ylioppilas, 2021
- Luonnontiede- ja teknologialinja

TAIDOT

IT-TAIDOT

- Microsoft Office (sujuva)
- MATLAB (alkeet)
- AutoCAD (alkeet)

KIELITAITO

- Suomi (äidinkieli)
- Englanti (sujuva)
- Ruotsi (hyvä)

MUUT TAIDOT

- Tuotannon menekin ennakointi
- Varastotyöskentely
- Asiakaspalvelu

KORTIT JA PASSIT

- Työturvallisuuskortti (voimassa 3/2029)
- Hygieniapassi
- Ajokortti (BC)

TYÖKOKEMUS

TUOTANNON KAUSITYÖNTEKIJÄ

NordAir Gas Oy, Oulu, 5–8/2023

Työtehtäviini kuului kaasupullojen täyttö, varaston järjestely ja inventaario sekä tilausaikataulusta huolehtiminen. Ennakointikykyäni ansiosta sesongin aikana toimituksissa ei tapahtunut ruuhkautumista. Työ opetti minulle oman yksikön hallintaa ja omatoimista työskentelyä. Opin myös ajamaan lipalta ajettavaa lavansiirtovaunua.

KESÄTYÖNTEKIJÄ

MäntyGolf, Kokkola, 7–9/2022

Vastasin asiakaspalvelusta palvelutiskillä ja varustemyymälässä sekä yleisistä siistinäpito-tehtävistä ja golfautojen pesemisestä. Sain kiitosta riipeydestä ja avuliaisuudesta. Opin tarkkuutta, asiakaspalvelua ja paineensietoa.

MUU KOKEMUS

LUOTTAMUSTOIMET

Mediavastaava, Oulun yliopiston Prosessikilta, 2024

VARUSMIESPALVELUS

Aliupseeri, Kainuun prikaati, Kajaani, 7/2021–6/2022

HARRASTUKSET

Golf, maastopyöräily, podcastien tuottaminen

SUOSITTELIJAT

Toimitan yhteystiedot pyydettyäessä.

CV-esimerkki opintojen loppuvaiheeseen

VELLA HAIKARA

TEKNIIKAN KANDIDAATTI, RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

YHTEYSTIEDOT

+358401234567

vella.haikara@aalto.fi

linkedin.com/in/vellahaikara

Espoo

KOULUTUS

DIPLOMI-INSINÖÖRIOPINNOT

Aalto-yliopisto

2023–

Maisteriohjelma: Real Estate Economics

Tutkinnosta suoritettu: 80/120 op

Vaihto-opinnot: Technische Universiteit Delft, Alankomaat, syksy 2024

TEKNIIKAN KANDIDAATTI

Aalto-yliopisto

2020–2023

Pääaine: Rakennettu ympäristö

Sivuaine: Tuotantotalous

Tutkinnosta suoritettu: 180/180 op

Kandidaatintyö: Joukkoliikenneyhteyksien vaikutukset asuntojen vuokriin

YLIOPPILAS

Tampereen klassillinen lukio

2016–2019

TIIVISTELMÄ

Opiskelen kiinteistötalouden diplomi-insinööriksi Aalto-yliopistossa. Minulla on työkokemusta kiinteistöanalyttikon tehtävistä konsulttiyrityksessä ja hankekehityksen avustavista tehtävistä rakennusosalalla. Etsin parhaillaan diplomityöpaikkaa kiinteistöalalta ja minua kiinnostaa kiinteistöjohtamisen aihealue.

TYÖKOKEMUS

JUNIOR ANALYST

Propera Consulting Oy | Helsinki | 04–08/2024

- Laadin markkina-analyyskejä vuokra- ja hintatasoista sekä aluekehityksestä, tukien päätöksentekoa.
- Seurasin aktiivisesti kiinteistökauppoja ja markkinatoimijoita, tunnistuen uusia mahdollisuuksia.
- Tein tuotto- ja kassavirtalaskelmia arviointitilauksissa.
- Avustin markkinakatsauksen laatimisessa.

TRAINEE

Reippaat rakentajat Oy | Espoo | 05–09/2023

- Avustin hankekehitysanalyysseissä.
- Keräsin ja koostin tausta-aineistoa rakennushankkeisiin, parantaen tiedon saatavuutta ja projektien valmistelua.
- Osallistuin projektien aikataulujen suunnitteluun.
- Vastasin kesän ajan asiakkaiden kontaktoinnista ja yhteydenpidosta sidosryhmiin.
- Tein työmaakäyntejä ja laadin niistä raportteja.
- Avustin uuden projektinhallintatyökalun käyttöönotossa, parantaen prosessien tehokkuutta.

LOGISTIIKKATYÖNTEKIJÄ

Velox Logistics Oy | Vantaa | 06–09/2021 & 06–08/2022

- Vastasin tilausten keräilystä ja tavaroiden vastaanotosta ja lähetyksestä.
- Seurasin aktiivisesti varastosaldosta ja osallistuin inventaarioihin.

23

Työkirja 2025 – 2026

IT-TAIDOT

MS Office

GIS

SPSS

PowerBI

KIELITAITO

Suomi

Englanti

Ruotsi

MUUT TAIDOT

Analysointi

Raportointi

Päätöksentekotaidot

Neuvottelutaidot

Tuotto- ja kassavirtalaskenta

Asiakas- ja sidosryhmätyö

Projektinhallinta

SUOSITTELIJAT

Toimitan suosittelijoideni yhteystiedot pyydettyä.

LUOTTAMUSTEHTÄVÄT

ASUKASTOIMIKUNNAN JÄSEN

As Oy Iloiset kodit | 2021–2023

- Vastasin yhtiön asukkaiden etujen ajamisesta.
- Huolehdin asumismukavuuteen liittyvän palautteen keräämisestä ja parannusehdotuksien toimittamisesta omistajalle.
- Organisoisin yhtiön talkoiden suunnittelua ja toteutusta.

JUNIORIEN VOIMISTELUVALMENTAJA & HALLITUKSEN JÄSEN

Vetreät voimistelijat Ry | 2018–2020

- Valmensin seuran 5–7-vuotiaiden junioriryhmiä.
- Osallistuin hallituksen kokouksiin ja yhdistyksen päätöksentekoon.
- Vastuullani oli myös yhdistyksen uutiskirjeiden valmistelu ja lähettäminen.

HARRASTUKSET JA KIINNOSTUKSET

Asuntomarkkinoiden seuraaminen

Rytminen voimistelu

Polkujuoksu

Neulominen

Hakemuskirjeellä myyt osaamistasi

Työhakemuksen tarkoitus on myydä osaamistasi ja kertoa motivaatiostasi hakemaasi työpaikkaan. Jokainen hakemus kannattaa räätälöidä haettavan työtehtävän mukaan. On hyödyllistä panostaa hakemuskirjeen laatuun tilanteessa, jossa kilpailu työpaikasta on kovaa.

Aloita räätälöidyn hakemuksen tekeminen tutkimalla työnantajaa, sen tarpeita ja tavoitteita sekä analysoimalla tehtävänkuvaa. Taustatutkimus auttaa sinua ymmärtämään työnantajan arvoja ja tavoitteita sekä tehtävän kuvan painopisteitä. Niiden pohjalta voit arvioida, miten hyvin sopisit töihin kyseiseen työpaikkaan ja kuinka kiinnostavana työmahdollisuus sinulle näyttää. Mikä yrityksessä ja työtehtävässä kiinnostaa sinua? Miten työmahdollisuus sopii uratavoitteisiisi? Mitä osaamista sinulla on tarjota työnantajalle? Miksi uskot, että sopisit hyvin tehtävään?

Hakemuskirjeessä tehtäväsi on kirjoittaa auki kiinnostuksesi sekä perustella, miksi työnantajan kannattaa valita sinut. Tuo hakemuksessasi esille ilmoituksessa mainittuja taitoja, jotka tiedät hallitsevasi tai pystyväsi ottamaan haltuun. Lisää mukaan esimerkkejä tilanteista, joissa olet käyttänyt kyseisiä taitoja.

Tuntuuko hakeminen työläältä?

Hakemuksien kirjoittaminen on työlästä. Toimivaa voikin olla panostaa hakemuksien määrän sijasta niiden laatuun. Varaa aikaa hakemuksen tekemiseen. Lue hakemuksesi useaan kertaan, eri ajankohtina – saatat huomata muokattavia tai korjattavia kohtia. Voit pyytää ulkopuolisen apua hakemuksen tarkastamiseen. Kokeile pyytää tekoälyltä ehdotuksia ja korjauksia hakemukseesi, mutta vältä kokonaan tekoälyn tuottaman hakemuskirjeen käyttämistä tekstin tunnistettavan tyylin takia. Pyri muutenkin karisimaan kliseiset ilmaukset hakemuksestasi.

Sopiva hakemuksen pituus on maksimissaan yksi sivu. Käytä tila kertomalla olennaisimmat asiat itsestäsi juuri haettavan tehtävän kannalta. Toisinaan työpaikkailmoitus listaa kovia kriteerejä. Voit hakea työtehtävää, vaikka et täyttäisi jokaista kriteeriä. Tällöin on hyödyllistä korostaa omaa motivaatiota sekä soveltamis- ja oppimiskykyä.

Hyödynnä Työkirjan verkkosivuilta löytyvää hakemusapuria hakemuksen laatimisessa: www.tek.fi/tyokalupakki

1. Varaa kunnolla aikaa hakemuksen tekemiseen.
2. Tutustu työnantajaan ja analysoi työpaikkailmoitus ja siinä mainitut kriteerit.
3. Kerro, miksi työskentely työtehtävässä ja työnantajalla kiinnostaa sinua.
4. Kerro, miksi olisit hyvä valinta tehtävään ja mitä annettavaa sinulla siihen on.
5. Perustele, miksi hoitaisit menestyksekkäästi määritettyjä vastuita.
6. Kerro työskentelytavoistasi ja ominaisuuksistasi, jotka sopivat työn kriteereihin.
7. Vastaa ilmoituksen pyyntöihin ja noudata ohjeita ja aikarajoja.

Hakemuskirjeen esimerkki

Hei,

Olen rakennustekniikan kandidaattipiskelija ja haen harjoittelijaksi FutureTech-ohjelmaanne, sillä työskentely TeknoRa Oy:llä kiinnostaa minua ja työtehtävä sopii rakennustekniikan opintotaustaani ja valmiuksieni.

TeknoRa Oy:llä työskentely kiinnostaa minua, sillä näen yrityksen toimialansa vaikuttavana tekijänä ja loistavana paikkana kehittyä rakennustekniikan ammattilaiseksi. Kiinnostuin yrityksestänne vierailtuani TalentRekry-messujen pisteellänne, jossa juttelin Ernest Eekkisen ja Hilja Hiltusen kanssa. He saivat minut vakuuttuneeksi siitä, että minun kannattaisi hakea harjoitteluojelmaanne.

Harjoitteluojelmassa haluaisin päästä työskentelemään rakennesuunnittelijana oikeissa hankkeissa. Olisin hyvä valinta harjoittelijaksi, sillä seuraavaksi opinnoissani syvennyn rakennesuunnitteluun ja harjoittelijana pääsisin hyödyntämään oppejani heti oikeissa projekteissa. Haluan kehittyä alani asiantuntijaksi ja tulevaisuudessa johtaa merkittäviä rakennushankkeita, minkä takia pidempikin urapolku TeknoRa Oy:llä harjoittelun jälkeen kiinnostaa minua.

Olen kiinnostunut puurakentamisesta, älykaupunki-hankkeista sekä lean-rakentamisesta, joihin liittyvissä tehtävissä haluaisin seuraavaksi työskennellä. Kiinnostukseni näitä aiheita kohtaan näkyy esimerkiksi siinä, että sain kiitettävän arvosanan harjoitustyöstäni, joka käsitteli älykaupunkien hyötyjä ja haasteita talouden näkökulmasta. Lisäksi aloitan pian tekemään kandidaatintyötäni, joka käsittelee lean-rakentamista ja rakentamistaloutta.

Minulta löytyy työkokemusta rakennusalalta. Olen työskennellyt useilla kerrostalo- ja maanrakennustyömailla avustavissa tehtävissä sekä hirsitalotehtaalla tuotantotyöntekijänä. Näistä tehtävistä olen oppinut, kuinka erilaiset hankkeet etenevät reaaliajassa ja millaista projektiluontoinen työ on. Viimeisimmäksi työskentelin päällystevaariokartoittajana. Tässä tehtävässä tietotekninen osaamiseni kehittyi erilaisten sovellusten ja laitteiden käyttämisen myötä (esim. tiekuvauskamerat, karttaohjelmat ja Excel). Myös erilaiset suunnittelutyökalut, kuten AutoCAD ja Tekla ovat tulleet minulle tutuiksi opinnoissani. Näitä oppeja ja taitoja voisin hyödyntää myös harjoitteluojelmassanne.

Työskentelytyylini on aktiivinen ja järjestelmällinen. Esimerkiksi varusmiespalveluksessa sain kiitosta rauhallisesta otteestani paineen alla työskennellessä. Aktiivisuuteni käy ilmi esimerkiksi siitä, että toimin yliopistolla kiltani yrityssuhdevastaavana. Tämä tehtävä on kehittänyt organisointi- ja esiintymistaitojani.

Työt voisin aloittaa joustavasti kevään aikana. Otattehan yhteyttä, mikäli kiinnostuitte. Tulisin mielelläni keskustelemaan tästä mahdollisuudesta tarkemmin sekä kertomaan, mitä voisin tarjota teille harjoittelijana.

Ystävällisin terveisin,
Kosti Kätevä

Mitä työhaastattelussa tapahtuu?

Työhaastattelu on keino arvioida työnhakijan sopivuutta työhön. Työnhakijana sinun kannattaa varautua erilaisiin haastatteluihin ja siihen, että haastattelun kulkua ei voi täysin ennustaa.

Parhaimmillaan työhaastattelu on kahden osapuolen välinen keskustelu, jossa pyritään saamaan vastauksia molempien kysymyksiin ja selvittämään, sopivatko työnhakija ja työpaikka yhteen. Työnantaja pohtii, palkkaisiko sinut, ja sinä voit pohtia, olisiko työmahdollisuus sellainen, johon sinun kannattaisi tarttua.

Työhaastattelut voivat vaihdella sen mukaan, millainen organisaatio ja työtehtävä on kyseessä sekä millainen haastattelutapa on valittu, kuka haastattelun järjestää ja missä vaiheessa rekrytointiprosessia haastattelu pidetään. Haastattelun aikana pyritään tyypillisesti selvittämään työnhakijan soveltuvuutta työtehtävän vastuisiin sekä sopivuutta organisaatioon ja tiimiin.

- Työhaastattelussa tavallisesti käsiteltäviä aiheita:**
- työnhakijan osaaminen, taidot ja kokemus,
 - työnhakijan motivaatio ja kiinnostuksen kohteet,
 - työnhakijan kehittymistoiveet ja organisaation tavoitteet,
 - tiimi, organisaatio ja tulevat työtehtävät,
 - työsuhdetta koskevat asiat (kuten palkka ja työaika),
 - mahdolliset työnäytteet tai testit,
 - työnhakijan omat kysymykset,
 - käytännön asiat ja rekrytoinnin eteneminen.

Vinkit työhaastatteluun

- Valmistaudu perehtymällä työnantajaan ja työn sisältöön.
- Valmistaudu pohtimalla omia tavoitteitasi ja soveltuvuuttasi tehtävään.
- Noudata saamiasi ohjeita haastatteluun osallistumisesta ja ole ajoissa.
- Tuo esille olennainen: mikäli olennaisesta asiasta ei kysytä, mainitse itse siitä.
- Kerro osaamisestasi esimerkein ja näytä motivaatiosi sekä kiinnostuksesi.
- Kysy sinua askarruttavista asioista työmahdollisuuksien liittyen.
- Ole rehellinen ja oma itsesi, parhaisiin puoliisi ja vahvuksiisi keskittyen.

Miksi suosittelijoille soitetaan?

Työhaastattelujen lisäksi myös suosittelijasoihtojen avulla pyritään varmistamaan hakijan soveltuvuutta työtehtävään. Rekrytoijat saattavat haluta ottaa yhteyttä suosittelijoihisi saadakseen lisää tietoa siitä, millainen työntekijä olet ja kuinka olet toiminut aiemmin.

- Suosittelijoinasi voivat toimia esimerkiksi:**
- entinen tai nykyinen esihenkilösi,
 - entinen tai nykyinen kollegasi,
 - muu sinut ammatillisesti tunteva henkilö.
- Suosittelijaksi kannattaa pyytää henkilöä, joka on päässyt seuraamaan toimintaasi käytännössä, ja joka tuntee sinut riittävän hyvin. Jos sinulla ei ole aiempaa työkokemusta, pohdi, voisitko kysyä suosittelijaksesi harrastukseen tai luottamustoimeesi liittyvää kontaktiasi tai sinut tuntevaa opetushenkilökunnan jäsentä.
- Sinulta saatetaan pyytää suosittelijatietoja rekrytointiprosessin loppupuolella. Ennen kuin jaat suosittelijoidesi yhteystietoja, varmista, että he voivat toimia suosittelijoinasi ja että tietojen jakaminen sopii heille. Suosittelijoille kannattaa myös kertoa, millaista työtä olet hakemassa. Älä kirjoita suosittelijoiden yhteystietoja työnhakudokumentteihisi, vaan jaa yhteystiedot vasta sitten, kun niitä kysytään.

Työhaastatteliija voi olla esimerkiksi:

- työnantajan tai rekrytointiyrityksen edustaja,
- rekrytoiva esihenkilö tai tiiminvetäjä,
- HR- tai rekrytointiasiantuntija,
- tiimin jäsen tai tuleva kollega,
- toimitusjohtaja tai muu avainhenkilö.

Joihinkin rekrytointeihin voi kuulua useita haastattelukierroksia. Eri kierroksilla saatat tavata eri haastatteliijoita ja haastattelukerrat voivat olla erilaisia. Haastatteluja saatetaan pitää paikan päällä, videon välityksellä tai puhelimitse. Jotkin haastattelukierrokset alkavat kartoittavilla puhelinhaastatteluilla tai videokysymyksillä, minkä jälkeen potentiaalisimmat hakijat kutsutaan jatkamaan keskusteluja. Esimerkiksi suuria hakijamääriä kerääviin kesätyöhakuihin voi kuulua tällaisia kartoittavia kierroksia.

Lisää apua työhaastatteluun valmistautumiseen löydät Työkirjan verkkosivuilta: www.tek.fi/tyohaastattelut

Kuinka toipua hylkäyksestä työhäussa?

”Valitettavasti valintamme ei tällä kertaa kohdistunut sinuun” -viesti sattuu.

Jokainen meistä kohtaa hylätyksi tai torjutuksi tulemisen jossain vaiheessa elämää tai työelämää. Et ehkä saanut hakemaasi kesätyötä, lopputyöpaikkaa tai ensimmäistä työpaikkaasi valmistumisen jälkeen, vaikka olit päässyt pitkälle hakuprosessissa. Voi myös olla, että työpaikallasi jonkun toisen idea hyväksyttiin sinun ideasi sijaan tai sinut irtisanottiin työnantajan vähentäessä henkilöstöä.

Tällaiset tilanteet ovat omiaan herättämään turhautumista, loukkaantumista, noloutta, ahdistusta, ärtymystä ja jopa vihaa. Kielteisten tunteiden hallinta voi tuntua joskus ylivoimaiselta, ja vähintäänkin tunneturbulenssin keskellä oleminen syö omaa energiaa.

Hylätyksi tuleminen voi tuntua erityisen raskaalta, kun olet vasta astumassa työelämään tai urasi alussa. On kuitenkin tärkeää ymmärtää, että lähes kaikki kohtaavat tällaisia tilanteita. Torjutuksi tulemisen käsittely on yksi elämän avaintaidoista. Opettelemalla sen voit ottaa kokemuksesta oppia ja jatkaa eteenpäin viisaampana ja itsevarmempana.

Hylkäämiskipu on totta

Torjutuksi tuleminen rekrytoijan, esihenkilön tai työtiimin (tai vaikkapa mahdollisen romanttisen kumppanin) taholta tekee kipeää. Tutkimusten mukaan fyysisen vamman ja hylkäämisen aiheuttaman emotionaalisen kivun välillä on aivojen toiminnan tasolla vain vähän eroa. Myös emotionaalisen tai fyysisen kivun muisteleminen myöhemmin aiheuttaa aivoissa hyvin vastaavan reaktion kuin itse tapahtuma. Tämän vuoksi tunteet on tärkeää tunnistaa ja käsitellä, jotta ne eivät jää häiritsemään mieltäsi ja haittaamaan seuraavia työelämäsi vaiheita.

Hylkääminen tuntuu pahalta siksi, että meillä on ihmisinä vahva tarve kuulua joukkoon ja tulla hyväksytyiksi. Tämä tarve on kehittynyt evoluution myötä, sillä aikoinaan ryhmään kuuluminen oli elintärkeää selviytymiselle. Hylkääminen aiheuttaa kipua, ahdistusta ja epävarmuutta. Et ole ylitunteellinen, huono tai heikko, jos koet näin. Se on biologialla ja normaalilla.

Tunteet ovat informaatiota

Tunteet ovat psykologisia ja fysiologisia reaktioita, eikä niiden ilmaantumiseen voi juuri vaikuttaa. Tunteet liittyvät lähes kaikkeen, eikä mikään tunne ole sinällään paha tai hyvä. Ne ohjaavat ajatuksia ja toimintaa, ja oleellista onkin, mitä tunteesi ohjaamana teet. Esimerkiksi stressi voi kannustaa sinua laittamaan aikataulusi järjestykseen.

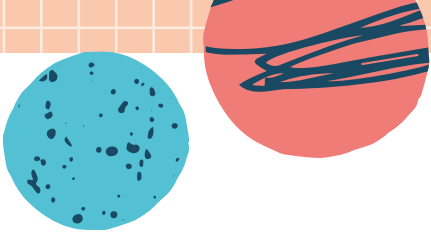
Tunteet antavat tärkeää informaatiota, joka auttaa ymmärtämään itseä. Pysähdy tutkimaan, mitä tunteita tunnet, kuinka suhtaudut niihin ja mihin toimintaan ne houkuttavat sinua. Voit silloin oppia säätämään tunteitasi paremmin ja tunnetaitosi kehittyvät.

Toivut hylkäyksestä vaiheittain

Hylkäämisestä toipuminen muistuttaa menetyksen aiheuttaman surun käsittelyä. Toipumisen kesto riippuu sinusta ja tilanteesta. Ole kärsivällinen. Hylkäämisestä yli pääsemiselle ei ole olemassa optimaalista aikaa. Seuraavaksi käydään toipumisen vaiheet läpi ajatellen tilannetta, jossa et tullutkaan valituksi työpaikkaan, vaikka uskoit vahvasti niin.

Työkirjan verkkosivujen työkalupakista löydät harjoituksen, jonka avulla voit tutkia tunteitasi: www.tek.fi/tyokalupakki

Toipumisen vaiheet hylkäyksen jälkeen

1 Kieltäminen ja epäusko
"Ei voi olla totta. Tämän täytyy olla virhe. Rekrytoija piti minusta ja haastattelukin meni niin hyvin. Ja minähän panostin tähän hakuun niin paljon!"

2 Viha ja harmitus
"Varmistin vielä ja tilanne on tosiaan tämä. En tullut valituksi. Nyt alkaa harmittaa."
Voi tuntua houkuttelevalta purkaa huono filis hylkääjään. Keinojahan on, esimerkiksi somekanavat, yrityksen palautesivu, sähköposti tai seuraavat työhaastattelusi – mutta älä tee sitä. Kerro tunteistasi korkeintaan kaverillesi tai lähde vaikka lenkille. Harmituksen purkaminen julkisesti aiheuttaa jatkossa vain harmia itsellesi. Ota aikalisä, hengitä syvään ja pysy rauhallisena.

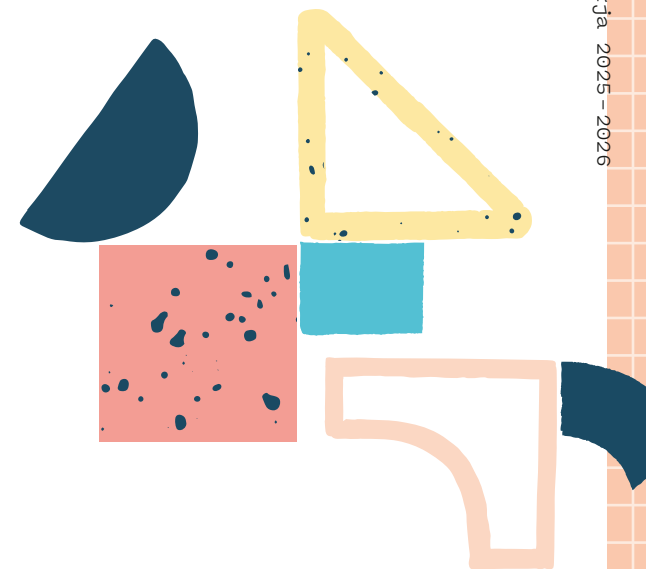
3 Neuvottelu
"Tulin varmaan hylätyksi, koska rekrytoijalta puuttui tietoa, ja hän teki vääriä oletuksia. Jos vain voisin vielä tavoittaa rekrytoijan ja puhua hänelle, voittaisin hänet puolelleni."
Voit tuntea houkutusta kysyä päätöksen perusteluja tai toivoa vielä mahdollisuutta osoittaa osaamisesi. Hylkääjä ei ole kuitenkaan tilivelvollinen sinulle päätöksestään (valinnat julkisiin virkoihin voivat olla eri asia). Saatat kuitenkin palautetta pyytämällä saada osviittaa esimerkiksi siitä, mihin valintaperusteisiin sinun profilisi ei vastannut. Myöhemmin voit pohtia asiaa ja oppia tilanteesta.

4 Tunteiden käsittely
Koko monimutkainen tunnekimppu nousee pintaan, esimerkiksi pettymys, harmitus, noloisuus, hämmennys, loukkaantuneisuus, ahdistus, suru, viha, turhautuneisuus ja monta muutakin. Itsevarmuutesi on saanut kolauksen, ja saatat kyseenalaistaa oman ammatillisen arvosi. Muista, että nämä kaikki ovat yleisiä ja hyvin normaaleja reaktioita. Hylkääminen ei mitenkään määrittele sinua ihmisenä!
Anna tunteillesi tilaa. Ohitetut tunteet kerääntyvät pinnan alle ja voivat verottaa jatkossa turhaan itseluottamustasi. Itke jos itkettää, huuda jos raivostuttaa. Ota käyttöön kaikki itsehoitokeinot. Sytytä kynttilöitä, ota vaahtokylpy, kävele meren rannalla, lähde maastopyöräretkelle tai puhu tärkeälle läheiselle – mitä tahansa, mikä parantaa olotilaasi. Muistuta itseäsi siitä, miksi olet hyvä tyyppi. Keskity tähän hetkeen menneen sijasta.
Mitä sanoisit hyvälle ystävällesi, kun hän kokee vastaavaa? Osaatko puhutella itseäsi samoin, kannustaen ja tsempten? Sinulla on lupa suhtautua itseesi ystävällisesti myös silloin, kun on hankalaa tai asiat eivät mene putkeen. Itsestään voi pitää, vaikkei kaikki sujuisi aina täydellisesti.

Pohdittavaksi

Tuntuuko, ettet saa asioita aikaiseksi ja riittämätömyyden tunne puristaa?

Katso itsemyötätuntoharjoitus TEKin verkkosivuilla: www.tek.fi/itsemyotatunto

5 Hyväksyminen ja oppiminen
Kun tunteet tasaantuvat, voit tarkastella tilannetta realistisemmin, hyväksyä tapahtuneen ja kasvaa kokemuksesta.
Pohdi hylkäämistä neutraalisti ja objektiivisesti. Ehkä et kuitenkaan ollut juuri sopiva, tai taustalla oli jotain, mihin et voinut vaikuttaa. Rekrytoinneissa valinta on joskus kiinni aivan pienistä nyansseista, esimerkiksi kahden tasaveroisen kandidaatin tilanteessa. On myös aika yleistä, ettet koskaan saa selville miksi et tullut valituksi.
Hylätyksi tulemisesta kannattaa nyt ottaa irti kaikki mahdollinen oppi. Olisitko voinut tehdä jotain toisin? Huomasitko räätälöidä työpaikkahakemuksesi juuri haettavaan tehtävään? Olitko käynyt CV:si läpi ja päivittänyt sen? Huomasitko, että sinulta puuttui tietoa, jonka olisit voinut saada soittamalla rekrytoijalle puhelin aikana tai perehtymällä tarkemmin yritykseen? Oliko esiintymisessäsi työhaastattelussa jotain parannettavaa?

6 Hylkäyksen kautta tavoitteeseen
Haluaisit ehkä vältellä hylätyksi tuleamista. Silloin joudut pelaamaan varman päälle, eikä kuitenkaan ole varmaa, että säästyisit siltä. Älä anna hylätyksi tulemisen pelon estää sinua pyrkimästä kohti unelmiasi.
Omien unelmiesi tavoittelu voi joskus tarkoittaa, että joudut käymään useammassa haastattelussa, kunnes nappaa. Samalla tavalla kuin elämäkumppaninkin löytäminen voi vaatia monta yritystä, välillä yksinäisyyttä tai aikaa erosta paranemiseen, kunnes löydät sen oikean.
Hylkäämiset ovat onnistumisten ohella osa sitä pitkää tapahtumaketjua, joka kuljettaa sinua kohti tavoitteitasi.

Satu Myller
TEKin uravalmentaja

Tukea tarjolla

Jos mielialasi on yrityksistäsi huolimatta hyvin alakuloinen tai koet kielteisiä ajatuksia ja tunteita yli kahden viikon ajan, on aika hakea tukea.

- Nyyti ry:llä (www.nyyti.fi) on hyvien materiaalien lisäksi chat-apua, ryhmätointa ja podcasteja.
- Mielenterveystalon (www.mielenterveystalo.fi) sivuilla voit täyttää mielialakyselyn tai osallistua esimerkiksi masennuksen omahoito-ohjelmaan ilmaiseksi.
- Hakeudu tarvittaessa YTHS:n (www.yths.fi) hoidontarpeen arviioon.

Työelämä

1. Puhutaan palkasta.
2. Solmi työsopimus ja pyydä työtodistus.
3. TEKin jäsenyys tuo turvaa.
4. Yliopistojen urapalvelut auttavat kampuksilla.

Palkkasuosituks ja palkkaneuvottelut

Tekniikan akateemiset TEK tutkii ja tilastoi ammattikunnan palkkoja ja niiden kehitystä. TEKin vuosittain julkaisemat palkkasuosituks perustuvat tutkimustietoon. Suosituksia annetaan työuran eri vaiheisiin, ja ne koskevat harjoittelupalkkaa, tutkielmapalkkaa (diplomityö tai pro gradu) sekä valmistuneiden alkupalkkaa.

Harjoittelupalkka

TEK julkaisee opiskelijoiden harjoittelupalkkasuosituks vuosittain. Suositukset koskevat omaan opiskelualaan liittyvää opintojen aikaista harjoittelua ja työtä. Suositukset perustuvat TEKin opiskelijatutkimuksessa opiskelijajäsenten antamiin tietoihin harjoittelusta, kesätöistä ja opintojen aikana tehdystä työstä saadusta palkasta. Lisäksi suosituksiin vaikuttavat ennusteet palkkatason muutoksista.

Harjoittelupalkkasuositus toimii hyvänä lähtökohtana palkkapyynnölle oman alan opintojen aikaisiin työtehtäviin. Huomioi palkkatointa määrittellessäsi myös työtehtävän vaatavuus, oma osaamisesi ja aiempi työkokemuksesi.

Diplomityön ja pro gradu -tutkielman palkka

Syventävien opintojen tutkielma tehdään usein työsuhteessa, ja tutkielman tekemiseen liittyviin työtehtäviin annetaan erillinen palkkasuositus. Huomaathan, että mikäli hoidat lopputyösi ohella myös muita työtehtäviä, ne on hyvä ottaa huomioon palkkaa nostavana tekijänä.

TEKin ajankohtaiset palkkasuosituks
www.tek.fi/palkkasuosituks

Alkupalkka

Suositus alkupalkasta perustuu TEK Graduate Surveyn tietoihin vastavalmistuneiden palkkoista. Alkupalkkasuositus on asetettu toteutunutta keskipalkkaa hieman korkeammalle tasolle, koska TEKin tavoitteena on edistää jäsenten palkkakehitystä. Alkupalkkasuositusta asetettaessa otetaan huomioon myös ennuste tulevasta suhdanne- ja palkkakehityksestä.

Palkkasuositus on tarkoitettu koulutusta vastaaviin asiantuntijatehtäviin äskettäin valmistuneilla, joilla ei vielä ole vahvaa työkokemusta oman alan tehtävistä. Alkupalkat ovat korkeampia erityisen vaativissa tehtävissä sekä valmistuneilla, joilla on jo paljon työkokemusta. Myös kyseessä oleva ala, yritys tai alue voivat vaikuttaa alkupalkan tasoon.

Voit hyödyntää alkupalkkasuositusta lähtökohtana, johon vertaat omaa palkkatointiasi sekä osaamistasi ja kokemustasi. Pohdi, mikä sinun tilanteessasi tehtävän vaatimuksiin nähden olisi palkka, johon voit olla tyytyväinen. Muista selvittää palkkaneuvottelussa myös työnantajan mahdollisesti tarjoamat muut edut.

TEKin opiskelijajäsenenä voit myös hyödyntää kirjautumisen takana olevaa Palkkanosturia:
www.tek.fi/palkkanosturi

Palkkaneuvottelut

Työnhakijaa pyydetään tavallisesti ilmoittamaan palkkatoiveensa jo hakuvaiheessa. Palkkatoive toimii yleensä lähtökohtana palkasta neuvottelemiseen. Yrityksellä saattaa olla mielessä valmis palkkaraami, johon opiskelijan palkka asettuu. Julkisella sektorilla on usein käytössä palkkausjärjestelmä ja ennalta sovitut kriteerit, joiden mukaan palkka määräytyy.

Moni kokenutkin työnhakija voi kokea palkkapyynnön määrittelyn vaikeaksi. TEKin palkkasuosituksen tarkoituksena onkin auttaa

opiskelijaa ja vastavalmistunutta palkkapyynnön pohtimisessa, muotoilussa ja perustelemissa.

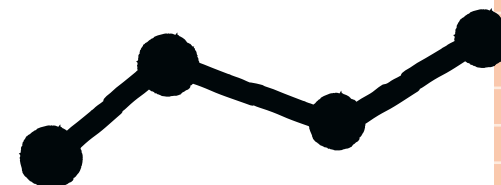
Lopullinen palkka sovitaan työsuhteeseen, ja työsuhteen aikana palkkakehitykseen vaikuttavat työehtosopimusneuvotteluissa sovitut yleiskorotukset sekä mahdolliset henkilökohtaiset palkankorotukset. Henkilökohtaiset korotukset perustuvat yleensä työtehtävässä suoriutumiseen, osaamisen kehittymiseen sekä yleiseen urakehitykseen. Henkilökohtaiset palkankorotukset jokainen neuvottelee itse.

Valmistautuminen palkkaneuvotteluun

- Selvitä, onko työnantajalla käytössä jokin palkkausjärjestelmä vai perustuuko tehtävän palkkaus työehtosopimukseen. Voit myös selvittää, keneltä voit kysyä lisää palkkausjärjestelmästä.
- Tutustu palkkausta koskevaan tietoon mahdollisimman hyvin. TEKin jäsenenä saat tarvittaessa apua palkka-asioiden tulkintaan.
- Analysoi omat työtehtäväsi ja niiden vaativuus huolella.
- Harjoittele neuvottelua joko mielessäsi tai jonkun muun kanssa.
- Pohdi perustelujasi huolellisesti etukäteen ja harjoittele niiden kertomista. Pyri pohtimaan etukäteen myös toisen osapuolen argumentteja.

Palkkaneuvottelun aikana

- Esitä kysyttäessä palkkatoiveesi ja omat perustelusi sille. Voit perustella toivetta omalla osaamisellasi tai aiemalla kokemuksellasi.
- Painota tehtävän vaativuuden elementtejä sekä osaamista, kehittymispotentiaalia, tuloksia, motivaatiota ja sitoutumista.
- Korosta taitojasi ja osaamistasi, joista organisaatio hyötyy.
- Käytä perusteluissasi mahdollisuuksien mukaan työnantajan omia käsitteitä.

Pohdintakysymyksiä palkkaneuvotteluihin valmistautuessa

Pohdi seuraavia kysymyksiä ennen kuin osallistut palkkaneuvotteluun. Kirjaa ylös ajatuksiasi ja perustelujasi, jotta ne ovat kirkkaana mielessäsi myös neuvottelutilanteessa.

? **Työtehtävät ja projektit**

Analysoi jokainen työtehtävä tai projekti erikseen: mitä työtehtäviä ja projekteja olet tehnyt?

? **Omat ja jaetut vastuut**

Mitä henkilökohtaisia vastuita sinulla on ollut työtehtävissäsi?
Mistä olet vastannut muiden kanssa, esimerkiksi työparin tai tiimin kanssa?

? **Saavutukset ja palautteet**

Miten olet pärjännyt ja mitä konkreettista olet saanut aikaan työtehtävissäsi ja opinnoissasi?
Millaista palautetta olet saanut esihenkilöiltä, kollegoilta, asiakkailta tai muilta sidosryhmiltä?

? **Osaaminen**

Mitä osaamista sinulle on kertynyt työtehtävissäsi ja opinnoissasi?
Mitä juuri tässä työtehtävässä tärkeää osaamista sinulla on?

? **Vahvuudet**

Mitä ammatillisia ja henkilökohtaisia vahvuuksia sinulla on?
Miten hyödynnät vahvuuksiasi työtehtävissäsi?

? **Kehittyminen**

Miten kuvaisit kykyäsi oppia ja kehittyä ja mitä hyötyä siitä on työtehtävissäsi?
Miten osaamisesi on kehittynyt työtehtäviesi ja opintojesi aikana?

Oletko saanut työtarjouksen ja solmimassa työsuhdetta? Onneksi olkoon! Seuraavassa käydään läpi asioita, joita sinun kannattaa huomioida työsopimukseen ja työtodistukseen liittyen.

Työsopimus ja työtodistus

Kirjallinen sopiminen on erittäin tärkeää
Työsopimus voidaan tehdä suullisestikin. Kirjallinen sopiminen on silti suositeltavaa. Näin työsuhteen mahdollisissa riitatilanteissa on mahdollista varmentaa sovittuja asioita. Työsopimus kannattaa myös tehdä ennen työn aloituspäivää.
Millaisia ehtoja työsopimuksessa oikein voi olla?
Työsopimuksen ehtoja rajoittavat työsuhteeseen mahdollisesti sovellettavan työehtosopimuksen

säännökset. Työehtosopimus eli TES on työn tekijäjärjestön ja työnantajan tai työnantajien järjestön välinen sopimus työehdoista.
Jos työsuhteessa on noudatettava työehtosopimusta, ei työsopimuksella voida sopia TES:iä heikentävästi työsuhteen ehdoista. Työnantajan on noudatettava vähintään valtakunnallisen, asianomaisen alalla edustavana pidettävän yleissitovan TES:n määräyksiä. Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta vahvistaa päätöksellään yleissitovuuden. Lisäksi ehtoja rajoittavat keskeisesti työsopimuslain, työaikalain sekä vuosilomalain säännökset.

Työsopimus saattaa sisältää muitakin ehtoja

Muita mahdollisia sovittavia ehtoja voivat olla esimerkiksi matka-ajan palkasta sekä matkakustannusten korvaamisesta sopiminen, mahdollista koulutusta koskevat ehdot, salassapito- ja kilpailukieltoehdot sekä immateriaalioikeudet. Erityisesti jos työskentelet luovassa työssä, on tärkeää katsoa, millä tavoin immateriaalioikeuksista on sovittu. Varsinkin jos teet teoksia myös omalla vapaa-ajallasi, on sopimusehdon tarkka muotoilu paikallaan.

Erityisesti työsuhteen päättymisen jälkeiset kilpailukieltosopimukset heikentävät aina työntekijän asemaa vaikeuttaen työllistymistä. Myös erinäisiin sopimussakkoihin tulee suhtautua varauksella. Työsopimuksessa voidaan sopia sopimussakosta, jonka joutuu maksamaan, jos rikkoo työsopimuksessa sovittuja velvoitteita.

Neuvottele, kysy ja ymmärrä sopimuksesi

Työsopimus tehdään aina kahden osapuolen välille, joten sen ehdoista voi myös neuvotella. Yleensä neuvotteluissa kannattaa valita ja keskittyä muutamaan itselleen tärkeimpään kohtaan. Harkitse, mitä sanot, jos työnantaja ei suostu muutoksiin. Hae kompromissia.

Jos työnantaja ei muuta tiettyä kohtaa toiveesi mukaisesti, niin ehkä jonkin toisen?

Työsopimuksen tekemiseen pätee myös vanha nyrkkisääntö: Älä allekirjoita mitään, mitä et ymmärrä! Voit pyytää aikaa sopimuksen ehtoihin tutustumiseen ennen sen allekirjoittamista. Sopimus on hyvä käydä juristin kanssa läpi.

Muista pyytää työtodistus!

Pyydä työsuhteen jälkeen työtodistus. Todistuksella voi olla suurikin merkitys tulevalle työnhakukierroksella, nimittäin todistuksella voi helpolla tavalla osoittaa työkokemuksensa. Työntekijä voi pyytää joko laajan tai suppean työtodistuksen. Suppeassa versiossa on kuvattu työsuhteen kesto ja työtehtävät, laajaan saa lisäksi työsuhteen päättymissyyn sekä arvion työntekijän työtaidoista. Työnantajan on pyynnöstä annettava työtodistus 10 vuoden ajan työsuhteen päättymisen jälkeen.

TEKin jäsenenä voit lähettää työsopimusluonnoksesi TEKin juristien kommentoitavaksi: www.tek.fi/laki

Työsopimuksessa on oltava ainakin:

- Työsopimuksen osapuolet
- Työnteon alkamisajankohta
- Työsopimuksen muoto, määräaika- ja kesto
- Mahdollinen koeaika ja sen pituus
- Työntekopaikka
- Pääasialliset työtehtävät
- Palkan ja/tai muun vastikkeen määräytymisen perusteet ja palkanmaksukausi
- Säännöllinen työaika
- Vuosiloma: työsuhteen alussa kannattaa sopia lomista, kun lomakertymä on aluksi nolla
- Irtisanomisaika
- Noudatettava työehtosopimus
- Päiväys ja allekirjoitukset: molemmille jäävät omat kappaleet sopimuksesta

TEKin juristit vastaavat usein kysyttyihin kysymyksiin

Tälle palstalle on koottu TEKin työsuhdeneuvontaan opiskelijoilta saapuneita usein kysyttyjä kysymyksiä vastauksineen.

Minulla on määräaikainen työsuhteeni. Miten irtisanon sopimukseni?

Et voi irtisanoa määräaikaista työsuhteasi, vaan se velvoittaa molempia osapuolia sovittuun päivään asti. Jatkossa työsuhteen yhteydessä kannattaa yrittää neuvotella ehdosta, jonka mukaan määräaikainen työsuhte on työntekijän puolelta irtisanottavissa kuten tois- taiseksi voimassa oleva työsuhte. Voit toki kysyä työnantajalta, olisiko heille irtisanoutumisesi ok.

Sain ilmoituksen koeaika- purusta neljän kuukauden työsuhteen jälkeen. Määrä- aikaisuuteni oli kokonaisuudessaan sovittu kuudeksi kuukaudeksi. Onko tämä ok?

Määräaikaisessa työsuhteessä koeaika voi olla enimmillään puolet työsuhteen kestosta, ei kuitenkaan enempää kuin kuusi kuukautta. Koeaika on tässä jo kolmen kuukauden tultua täyteen päättynyt, eikä koeaikapurkua voida tehdä.

Olen tehnyt nollatunti- sopimuksen, työaika 0-37,5 tuntia /viikko. Meillä syntyi erimielisyys työnantajan kanssa, kun kieltäydyin tarjotusta työvuorosta. Enkö voi kieltäytyä vuoroista? Nollatuntisopimuksella yhdessä on sovittu niin, että työtunteja saattaa olla 0, joten sinulla on täysi oikeus kieltäytyä työvuoroista.

Työsopimuksessani on kilpailukielto. Mistä tiedän, mikä on kilpailija? Nyrkkisääntönä voi pitää, että saman toimialan yritys on kilpailija. Tarkemmin kyseessä on yritys, joka tarjoaa samoja tuotteita tai

palveluita samalle asiakaskunnalle. Arviointi voi olla hankalaa ja siksi on suositeltavaa, että työsuhteessä rajattaisiin kilpailukieltoa mahdollisimman pitkälti. Kilpailukiellon voisi rajata koskemaan vain tiettyjä nimettyjä yrityksiä tai yrityksiä tietyllä toimialalla. Myös maantieteellinen raja voi olla hyväksi. Epäselvissä tapauksissa on varminta kysyä suoraan työnantajalta kilpailijoista. Jos asia riitautuu, lopullisen ratkaisun tekee tuomioistuin.

Palkkaani ei ole maksettu. Mitä nyt? Ole ensin yhteydessä työnantajasi. Osa virheistä on vahinkoja ja parhaimmassa tapauksessa asia selviää kysymällä. Joka tapauksessa aina kannattaa huomauttaa asiasta ja jos ongelmia on enemmänkin, niin mieluiten kirjallisesti ilmoittamalla. Jos asiaa ei korjata ilmoituksestasi huolimatta, ole yhteydessä TEKin juristeihin, niin autamme palkan perinnässä. Jos palkkaa ei ole maksettu, tulee asiaan reagoida aina nopeasti. Kenenkään ei tule tehdä palkkaa työtä. Jos palkan maksamattomuus johtuu työnantajan maksuvaikeuksista, tulee palkkaturvaa hakea kolmen kuukauden kuluessa palkan erääntymisestä.

Työskentelen nollatunti- sopimuksella. Sairastuin ennen vuoroa, ilmoitin työnantajalle. Työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa. Onko minulla oikeus palkkaan? Kyllä, sairauspäivältä sinulla on oikeus palkkaan jo merkittyjen työvuorojen osalta tai jos työpäivästä oli muutoin sovittu.

TEKin jäsenenä voit olla yhteydessä TEKin työsuhdeneuvontaan: www.tek.fi/laki

Opiskelija, tervetuloa joukkoomme!

Huippua, että olet valinnut tekniikan ja luonnontieteet tulevaisuutesi suunnaksi. Me TEKissä kuljemme mukana matkassasi aina fuksiviikoista eläkepäiviin, vuoroin tasoittamassa tietä, vuoroin kirittämässä ja sparraamassa.

Tekniikan akateemiset TEK on tekniikan, arkkitehtuurin sekä matemaattis-luonnontieteellisten alojen yliopisto-opiskelijoiden ja

tutkinnon suorittaneiden ammattijärjestö. Lämpimästi tervetuloa joukkoomme!

Me olemme asiantuntijakumppanisi työelämässä. Kuulumalla ammattiliittoon varmistat myös, että tekniikan ja luonnontieteiden aloilla on parhaat mahdolliset työehdot. Lue lisää neuvottelutyöstämme viereiseltä sivulta.

Opiskelijajäsenyys ei maksa mitään – nyt viimeistään kannattaa hyödyntää kaikki saatavillasi olevat palvelut ja edut!

Opiskelija-jäsenenä voit kääntyä puoleemme esimerkiksi, kun

→ haluat tarkistuttaa (kesä) työsopimuksesi

→ pohdit yrittäjäksi ryhtymistä

→ mietit, millaista palkkaa pitäisi pyytää (tai millaista palkkaa voit tulevaisuudessa saada)

→ haluat kuulla huippuasiantuntijoiden puheenvuoroja työelämästä ja hyvinvoinnista

→ kaipaat vinkkejä tai valmennuksia työnhakuun ja urasuunnitteluun

→ etsit monipuolisia alennuksia esimerkiksi harrastuksiin, hyvinvointiin ja vapaa-aikaan.

→ jokin tilanne työpaikalla mietityttää

Ota ilo irti jäsenyydestä:
www.tek.fi/opiskelijat

Miksi liittyisin liittoon?

Työehdot

- Työehtosopimusneuvottelut
- Paikallisen sopimisen tuki
- Henkilöstön edustajat työpaikoilla

Työttömyysturva

- Ansiosidonnainen työttömyysturva KOKO-kassan kautta

Palvelut ja edut

- Lakineuvonta
- Palkkasuosituks
- Vinkkejä työnhakuun ja urasuunnitteluun
- Tapahtumat ja valmennukset
- Jäsenedut

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

- Tekniikan alan osaamisen ja koulutuksen kehitys
- Työelämän tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- Kestävän yhteiskunnan rakentaminen teknologian avulla

Tiesitkö, että esimerkiksi lomarahat, palkan yleiskorotukset ja yli yhdeksän päivän palkalliset sairauslomat tulevat liittojen neuvottelemista työehtosopimuksista?

TEK yhdessä muiden työntekijäjärjestöjen kanssa neuvottelee työehtosopimuksia (TES) työntantajajärjestöjen kanssa. Yleensä työehtosopimukset ovat ala- ja henkilöstöryhmäkohtaisia; esimerkiksi teknologiateollisuuden, kemian, ICT:n ja energian aloilla on omat sopimukset. TES voi olla myös yrityskohtainen. Julkisella sektorilla puhutaan virkaehtosopimuksista (VES).

Työehtosopimuksissa sovitaan työsuhteen vähimmäisehdoista lakia tarkemmin ja osittain myös paremmin. TES on yleensä voimassa 1–3 vuotta, jonka jälkeen ehdot neuvotellaan uudestaan. Mitä enemmän liitoissa on jäseniä, sitä enemmän neuvotteluvoimaa meillä on – siksi

jäsenyys hyödyttää sinun lisäksi koko tekniikan ja luonnontieteiden kenttää.

Vaikutamme myös yhteiskunnallisesti: osallistumme tekniikan alan korkeakoulutuksen ja osaamisen kehittämiseen, tutkimme alan työelämää ja yhdenvertaisuutta sekä edistämme kestävän teknologiayhteiskunnan rakentamista.

Viereisiltä sivuilta voit lukea palveluista ja eduista opiskelijajäsenillemme sekä Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKOsta, jonka kautta voit päästä ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin.

Lue lisää työehtojen neuvottelemisesta
www.tek.fi/tes

Opiskelija,

kuulutko jo
työttömyyskassa
KOKOon?

KOKOsta saat
ansiosidonnaista
päivärahaa, jos jätät
joskus työttömäksi.

Kassaan kannattaa liittyä heti ensimmäisen
työsuhteen alkaessa, jotta tarvittava
työssäoloehto ehtii kertyä ajoissa.

Liity KOKOon TEKin kautta

P.s. Katso, paljonko sinulle maksettaisiin:

kokokassa.fi/paivarahalaskuri

Lue lisää:

kokokassa.fi/edellytykset-ansiopaivarahalle

Yliopistojen ura- ja työelämäpalvelut

→ Koko opintojen
ajan käytössäsi
ovat oman yli-
opistosi ura- ja
työelämäpalvelut,
jotka tarjoavat
sinulle tukea oman
tulevaisuutesi ja
urasi suunnitteluun
sekä konkreettiseen
työ- ja harjoittelu-
paikkojen hakuun.

→ Ura- ja työ-
elämäpalvelut
järjestävät
usein luentoja,
työpajoja ja
tapahtumia
sekä tarjoavat
opiskelijoille
henkilökohtaista
uraohjausta.
Käytettävissäsi on
myös monipuolisia
materiaaleja
pohdintojesi tueksi.

+ Yliopistosi
omassa
JobTeaser-
portaalissa
julkaistaan juuri
sinun yliopistosi
opiskelijoille
soveltuvia avoimia
työ- ja harjoittelu-
paikkoja.

Urapalvelut
[studies.helsinki.fi/
ohjeet/tyo-ja-ura](https://studies.helsinki.fi/ohjeet/tyo-ja-ura)

A?

Aalto-yliopisto
Helsingfors universitet
Aalto University

Career Design Lab
careerdesignlab.aalto.fi

Urapalvelut
uef.fi/urapalvelut

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Työelämäpalvelut
juu.fi/tep

LUT & LAB Urapalvelut
lut.jobteaser.com

Career Centre
oulu.fi/fi/tyoelamaan

Uraohjaus
tuni.fi/urasuunnittelu

Työelämä- ja ohjauspalvelut
utu.fi/rekry

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Urapalvelut
uvasa.fi/opiskelijat

Arbetsforum
abo.fi/arbetsforum

Työkirjan
suomenkielinen
osio päättyy tähän.

